

PENSIONS I BARCELONA TRASLLADEN LA TRESORERIA A MADRID

Caixes d'estalvis: negoci a contrapèl

Les caixes d'estalvis no volen sorpreses quan arribi el mercat comú europeu de les finances i es preparen per a donar un salt endavant, mentre continuen fent negoci a contrapèl, capturant clients malgrat la pista d'obstacles legal que han de travessar.

Jordi Fortuny

El prestigiós Instituto Bancario San Paolo di Torino, una de les institucions europees més preocupades pel futur de les finances a la Comunitat Europea, pronosticava fa poques setmanes que aquest sector, el de les finances, serà el primer en què es farà

realitat l'etern objectiu del Mercat Comú Europeu. Almenys, pel que fa als bancs i les caixes d'estalvis espanyols, és quasi segur que a partir del 31 de desembre del 1992, com a màxim, hauran de fer front en igualtat de condicions a la banca internacional dins del mateix territori de l'Estat espanyol.

Segons el tractat d'adhesió signat per Espanya amb la Comunitat Europea,

l'administració espanyola només tindrà temps fins aleshores per a posar entrebancs a les institucions financeres de fora que vulguin implantar-se a l'estat. Això mateix, llegit a l'inrevés, vol dir que la banca i les caixes espanyoles només tenen temps fins llavors per adaptar-se a les condicions de competència ferotge que es produiran en el mercat únic europeu.

És en aquest àmbit que s'expliquen els sacseigs que viu el sector financer espanyol durant els últims mesos, després d'anys i anys de moure's plàcidament en un vedat exclusiu. La temptativa de Banco de Bilbao d'absorbir el Banesto n'és una mostra, que tothom ha interpretat com el primer capítol d'una història apassionant al final de la qual tots acabaran casats els uns amb els altres.

Aquestes tensions també es viuen entre les caixes d'estalvis, que en general travessen una crisi de creixement que només es resoldrà —diuen— amb la llibertat d'expansió i de moviments en les

mateixes condicions que els bancs. A nivell espanyol, les caixes d'estalvis s'han guanyat a pols la llibertat que reclamen, després que han *pressigat* als bancs el 43 per cent dels diners que corren pel país.

En el cas de Catalunya això és ben evident. Les onze caixes catalanes tenen una quota de mercat similar a la de la banca, i la primera entitat del sector, la Caixa de Pensions, es mou entre el segon i el tercer lloc de les institucions financeres espanyoles, després de Banco Central i en un nivell similar al de Banesto. Amb la particularitat que la caixa, per llei, només podia tenir fa un any tretze de les seves oficines (en total, més d'un miler) fora del seu àmbit tradicional d'actuació del Principat i les Illes Balears.

Un peu a Madrid

La notícia publicada per *El Periódico* el 15 de desembre passat que la Caixa de Pensions i la Caixa de Barcelona traslladen a Madrid la gestió de les seves tresorereries és un senyal més de les tensions expansionistes que pateixen les caixes. Des de fa temps, la Caixa de Pensions reclama l'autorització governamental per créixer sense entrebancs i anar a buscar clients allà on n'hi ha.

Aquesta autorització, que afectaria totes les caixes espanyoles, no arriba, i per això s'han anat generant sistemes alternatius de fer negoci. L'últim i el més recent és aquest d'instal·lar-se en el rovell de l'ou del món financer espanyol, Madrid, perquè la distància física no dificulti la presa de decisions, que cada vegada han de ser més àgils. Ho han de ser si es gestionen diàriament 700.000 milions de pessetes —com la Caixa de Pensions— o 200.000 milions —com la de Barcelona.

Un altre motiu del trasllat és, sens dubte, l'existència d'un mercat financer com la Borsa de Madrid, tres vegades més gran que la de Barcelona. Els gestors de les caixes han recordat sovint que la seva missió és treure el màxim partit dels diners que administren, prescindint de sentimentalismes i prescindint de si els beneficis van a parar a fer bones obres (obra social, obra cultural...), per comptes d'anar a la butxaca dels accionistes com en el cas dels bancs.

La Caixa de Pensions és la pionera d'aquest tipus d'iniciatives expansionistes. Mitjançant el sistema de comprar caixes rurals en crisi i aprofitant les possibilitats de la legislació actual, ara ja té 60 oficines fora de Catalunya

i les Illes Balears. A més a més, també té 120 oficines per tot Espanya amb el rètol de «Grupcaixa», una empresa de serveis financers que gestiona 120.000 milions de pessetes de petits estalviadors i que podria assumir les funcions tradicionals d'una caixa d'estalvis així que la legislació ho permeti.

L'expansió cap a Europa: Samaranch

Però tot això no són sinó temptatives de créixer a contrapèl. La Caixa de Pensions prepara des de fa temps el terreny perquè l'entitat s'implanti a tot l'estat, i fins i tot a Europa quan s'obri l'aixeta de l'expansió, cosa que pot passar més tard o més d'hora, però que en tot cas serà abans del 1993. Una de les decisions magistrals de la primera entitat financera catalana ha estat nomenar president Joan Antoni Samaranch, un *pes pesant* de projecció continental que obrirà moltes portes a la Caixa.

Una de les característiques de Samaranch d'utilitat més immediata per a la

Caixa és la seva *inviolabilitat* i autoritat política després que Barcelona va ser designada seu dels Jocs Olímpics del 1992 per l'organisme que Samaranch presideix —a més de la Caixa—: el Comitè Olímpic Internacional. El govern de Felipe González no pot negar tantes coses a Samaranch com li negaria a un altre. En certa manera, tots dos estan condemnats a entendre's des d'ara fins el 1992 en moltes qüestions, ¿i per què no també en la de les caixes?

D'altra banda, els anys de Samaranch a Lausana (Suïssa) com a president del Comitè Olímpic Internacional han d'haver-li proporcionat lògicament un bagatge de coneixements en el món econòmic suís —una de les principals potències financeres mundial— definitiu. No debades, per exemple, al gener passat va pronunciar una conferència davant dels homes més poderosos del món durant la reunió anual a Davos del World Economic Forum, una organització que té la seu a Ginebra i que ha convidat Felipe González a la pròxima trobada.

Les altres caixes, també escanyades

Però la Caixa de Pensions no és l'única entitat d'estalvi en fase de creixement. Quasi totes les caixes catalanes es troben a l'espectativa davant dels canvis que necessàriament es produiran al sector. La Caixa de Barcelona, la segona caixa catalana i la tercera de l'estat (després de la de Pensions i de Cajamadrid), traslladarà aquest mes de gener una part de la gestió de la seva tresoreria a Madrid, tal com ho ha fet la Caixa de Pensions.

La Caixa de Catalunya, la tercera de les catalanes i la sisena d'Espanya després de Pensions, Cajamadrid, Barcelona, Caixa Postal i CAZAR (de Saragossa), no ha pres cap decisió d'aquestes característiques, però sí que ha estudiat seriosament la possible fusió amb la Caixa de Barcelona. Les fusions d'entitats ara rivals serà una de les solucions per fer front a la competència estrangera quan hi hagi el mercat únic europeu.

Quant a les altres entitats, no sem-

bla que el volum d'operacions les porti a prendre una decisió com la de traslladar una part del poder decisor i a Madrid, almenys per ara. Ni pel que fa a les principals caixes valencianes —Caixa de València i Caixa d'Alacant i Múrcia—, ni tampoc a les altres catalanes —sobretot, les del Penedès i Sabadell—, ni pel que fa a la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de les Balears, «Sa Nostra».

Però això no vol dir que no pateixin també les limitacions legals a l'expansió, que les ha portades a una *guerra de cantonades* comercialment irracional durant els últims anys. La necessitat de créixer ha provocat que les diferents caixes obrissin oficines a tots els baixos, si pot ser als de les cantonades millor, per a disputar-se una clientela cada vegada més petita a mesura que el nombre d'oficines anava creixent. D'això, se'n ressenteixen els índexs de rendibilitat, sobretot de les caixes més petites.

La confederació de caixes, futur incert

Les caixes de dimensió més petita participen en la batalla pel client amb tant d'èxit com les grans, però amb un fort inconvenient: els costos dels serveis centrals són quasi els mateixos que en les entitats grans, i per tant pesen més en el compte de resultats perquè s'utilitzen per a un volum de negoci molt més petit.

Per això, no fa gaire el president de

la Caixa de Sabadell, Ramon Gabarró, demanava la potenciació dels serveis comuns de la Confederació de Caixes d'Estalvis (CECA), i així evitar la multiplicació de serveis d'estudis que estudiaven les mateixes coses, serveis financers que fan la mateixa feina, etc., i permetre a les diferents entitats dedicar més esforços a la captació de clients. Una proposta que sens dubte no prosperarà entre les entitats més grans, amb prou capacitat per pagar-se uns serveis centrals eficaços sense haver-los de compartir amb ningú més, i menys si això afavoreix la competència incòmoda de les caixes petites.

Una altra de les causes que la CECA continuï sense jugar el paper que podria tenir és, segons Jaume Carbó, sots-director general de Caixa Penedès —la quarta caixa catalana i primera de les *petites*—, la poca propensió de les caixes a comprometre's gaire amb ningú abans de saber com seran les regles del joc en el mercat únic europeu. Carbó considera que, fins ara, no s'ha fet pràcticament res del que podria haver-se fet des de la CECA, tret del servei central de transferències anomenat SICA, que ha tingut resultats molt positius.

Aquesta situació condemna la CECA a un futur incert fins que s'acleari el panorama del negoci financer, que depèn en bona part de les decisions que adopti el govern espanyol sobre la llibertat d'expansió de les caixes. Unes decisions que no queda gaire temps per prendre. □

Caixes d'estalvi: davant el fre, multipliquen els sistemes d'expansió alternatius.